

DAUBKAÚWYCH

**LE JOURNAL BIELORUSSIEN
"LA PATRIE"**

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „DAS VATERBLAND“

**THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
"THE FATHERLAND"**

Nº 24-25 (206-207)

Нядзеля 27 чэрвеня 1954 г.

ГОД ВЫДАНЬЯ 8

На вернай службе вялікай ідэі

У дванаццатую гадавіну з дня трагічнай съмерці Янкі Купалы

«Духовы правадыр беларускага народу», «Прарок беларускага адраджэнья», «найвялікшы беларускі нацыянальны Купалы. Перараважна так бывае, што паэта іншым выступае ў сваёй творчасці і з

У національним жыцьці пакрыўджа-
них гісторыяй народаў, народаў падбі-
тых, паняволеных і асуджаных ворагам
на національную съмерць, мастацкае
слова, песня, паззія заўсёды выконвалі
асаблівую і часамі вылуччую ідэйную
функцыю: бывалі нявысъхаючай кры-
ніцай духовасе моцы і наймагутнейшай
зброяй у змаганьні за існаваньне і паход
наперад. І таму нашая мастацкая літа-
ратура эпохі алраджэння ўспрымалаася
намі не як чыстае мастацтва, якое павін-
на б' было заснокованы на традиціях на-
шага народу, а як пакрыўдженіе, якім
наш народ падвергнуўся ўсеякою мане-
жамі і засланіе на падвігу, на смерць.
І таму пакрыўджаючыя нас магістэрства
паконвалі нас, а мы, паконваліхі, па-
зволілі нам жыць, але не да таго, каб
мы могімі магістэрствамі паконва-
лаахіх нас. Але мы паконваліхіх, але
не паконвалі нас. Паконваліхіх нас
намі не можа было паконваць, і не можа
было паконваць нас іх магістэрства.

на-б было заспокойваць эстэтычныя патрэбы і ўзбуджаць эстэтычныя перажываныні, але бадай выключна, як наймацнейшая зброя ў змаганыні. Такое ўспрыманыя мастацкае літаратурны і такая ейная ўзпраўдная роля не атыймалі ад яе і ейных артыстычных вартасцяў. Наадварот, гэта рабіла яе больш праўдзівай, шчырай і непасрэднай. Паэта і патрыёты ды змагар за нацыянальную ідэю, а паэзія і патрыятызм ды змаганыне за лепшую будучыню сталіся ў нас паніць. Вузкія рамы газэтнага артыкулу дазваляюць нам прыпомніць толькі некалькі мамэнтаў з жыцця ѹ публіцыстычных выскказанняў Купалы, але й будзе дастатковая, каб давесці паставленую тэзу.

цімі неразъдзельнымі.

Гэтак мы глядзім на Францішка Багушэвіча, пазыней на Максіма Багдановіча, Якуба Коласа, Цётку, Алеся Гаруна і нават на прыйшоўшага ў нашу літаратуру Жы́да Зымітрака Бядулю і бадай што на ўсіх іншых. Усе яны зьяўляюцца нацыянальнымі паэтамі, палкімі патрыётамі, ідэялётамі нашага адраджэння, шчырымі змагарамі за ідэю. Але тытулы «духовы правадыр народу» або «прапор беларускага нацыянальнага адраджэння» да ніводнага зь іх нік ня прыстаюць, а могуць быць аднесеныя толькі да Янкі Купалы. Чаму? — паўстае пытанне. Даць на яго частковы адказ і зьяўлেцца задачнікем гэтага съціплага артыкулу.

бакі Беларусі, а каб апелі й бацаць сваій бацькаўшчыны, «красу жыцця прыроды». Адказ на паставлены закадаў Купала ў сваім артыкуле «Чаму пічучы нашы песьні» ў № 30 «Нашае Невы» 1913 г. Зъемст артыкулу вельмі важны для зразуменяя Купалавай творчасці ёй вызначанай для сябе ролі патрыяты. Купала, між іншым, пісаў:

«Паявліся паэты, песьніры сваёй з бытай Богам і людзьмі краіны ў народай долі. Прапоркі аны ці не прапоркі пакажа будучыня, але што яны косьць з касыці ад свайго народу — аб гэтым няма сумніву... Ці-ж маглі яны ў пешых сваіх словамах апіваць толькі краіні сваій бацькаўшчыны, ня глянушы спачатку на разнныя быт ейных сыноў

Купалу, як духовага правадыра народу і прарока нацыянальнага адраджэння вызначае ўжо сам харктар і зъмест ягонае творчасць. Магчымы не памылімся або памылімся ня шмат, калі зарызыкуем цверджаньне, што беларуская нацыянальная ідэя, парушаная й разывівавая ўва ўсей сваёй складанасці і многаграннасці, ахопліваючая ўсе праявы й галіны народнага жыцця, зъяўляеца бадай што вылучным зъместам Купалавае творчасці і галоўнай крыніцай ягонага паэтычнага натхнення. Калі мы прааналізуем папарадку ўсе Купалавы творы, дык зь вялізарнай іхнай колькасці зможам выдзяліць вельмі мала такіх, у якіх адсутнічала-б нацыянальная ідэя. Зноў-ідзэм яе навет у творах чиста прыроднаписальных і ератычных, якія ўжо сваім харктарам, здавалася-б, з нацыянальнай ідэяй не павінны былі-б мець нічога супольнага.

Чатку на рэальны быт ейных сыноў Ясна, што душа паэты перадусім запекла тым, што ў ёй накіпела за доўгія гады цярпеньня й беспрасветнай нядобы.

Ня думайце, што «парнасцы» на бчылі й не адчуvalі ўсёй багатай красой нація зямлі зь ейнымі горамі, далінамі, рэкамі й лясамі. Ды што янымаглі склаць, калі больш палавіны гэтага прыроднага багацьця, гэтай неапетай красы, была ў ёсьць ня нашыя?.. У паэты, каторы бачыў гэту несправядлівасць, магло не зрадзіцца пачуцьцё жалю, суму, што разам з празьмернаю роскашшю ягоны народ мерзлыне ў хацінах, дзе «вокнатацкнуты анучамі», што ягония палоса — «гразь, балота ды пясок», што людзі — «Янка ды Сымонка» — безбаронныя мажкі, пакінутыя сваёй інтэлігенцыяй.

Невясёлая сучаснасць не магла не спройць на вясёлы лад думкі паэты. Даўша ягоная лунала над айчынай, — на бязъмежнымі прасторамі, дзе мор і

Але гэта яшчэ далёка ня ўсё. На душовага правадыра і нацыянальнага прарока предысторыю Купалу галоўным чынам ня колькасны, але якасны аспект ідэйнага зъместу ягоных твораў, такія іх-ныя мамэнты, як бязъмежная любоў пазытыўсяго роднага, беларускага і арганічная зь ім сувязь, як балочыя цярпеніні з прычыны народнае нядолі, як нязломная вера ў свой народ і ў ягоную будучыню, як магутныя, палонячыя сэрца й волю, прызывы і заклікі, як пераконлівия прароцтвы народнага вызваленія і гэтым падобныя рысы. Напасльедак, Купала съядомы гэтай сваей вялікай і адказнай ролі, аб чым гаворыць зусім іншыратый мистік саюжета —

бязъмежнымі прасторамі, дзе мор і пожары пакінулі на зямлі турбы непахаваных касцьцей, а неба пачарнела ад дыму. Мінулае ўспамінаць — гэта ўспамінаць паншчыну, паколькі нашае свабоднае жыццё, калі гудзелі вечавыя звязкі прыдушила ледзь не паўтузіна стагоддзяў... І паэт хоцькі-няхоп'кі ня можа абмінаць цяперашнія жыццё. Не малітваў, калі хата гарыць. Гэткім, во-спосабам, не магла не паўстаць крыніца можа, і празь меру гаротная наша сучасная песня; ды яна вечна гэткім будзе, як і народ жывы ня будзе вясною спаць съяротным сном...

Застаецца нам толькі адна вера ў гэта што не за гарамі ўжо пары, калі праўдзівіна чумі басарскіх народных сюжэтаў

кінкрэтна ў многіх сваіх творах.

Гэтыя ўсе асаблівасці Купалавай творчасці зъяўляюцца агульна ведамыя і бяспречныя. Яны адзінагодна адзначаюцца ўсімі больш уніклівымі крытыкамі твораў Купалы. Дык і мы пярайдзем над імі да парадку дзенінага. Затымаемся затое над іншым аспектам жыцця й творчасці Купалы, менш адзначаным крытыкаю, які таксама прэдыстынцуе Купалу на ролю духовага пра- дзіцца наш беларускі народ, як адзін, новага, съветлага жыцця, а ягоны пазыты-прагрэсіі настроіць струны свадум на іншы лад: будуць пяяць пра вілікое багацце й красу сваёй бацька- шчыны і пра вялікую радасць ейніверных сыноў».

Прыведзены выжэй у вайшырных вінітаках артыкул вымушна паказвае, колькі пазіція Купалы была звязана з тагачасным жыццём народу, ад яко-

пазта ніяк ня мог адарвацца і стварыць для сябе іншага, вымроенага ў сваей фантазіі щасцілівага съвету. І ён з поўнай съведамасцю пісаў так, як дыктувала яму сумная запраўднасць. Жыцьцё

Бала яму сумнай запрауднасьць. Жыцьце і паязія быті для яго неразьдзельныі. І ў гэтым хаваеца сакрэт вялікай праўдзівасці, шчырасці і непасрэднасці ягонае творчасці; у гэтым ейная фасцынуюча сіла ўздзеянання на чы-.

20 годзе на сьвяткаванні ў Менску 1930 годзе. У той час, калі многа беларускіх паэтаў і пісьменнікаў, заламаўшыся духова пад жудасным ціскам бальшавіцкага тэрору, пачала абліваць памяямі ўсё тое, што было для іх найдзражэйшым, што тварыла найглыбейшы зъмест іхных думак і імкненняў, ды выхваляць і складаць гыныны тым, хто былі іхнімі зачятымі ворагамі. Купала

гічнай съмерці.
У нас прывыклі ўважаць, што Купала, пасъля спробы самагубства ў 1930 годзе, духова заламаўся й, падобна іншым, аддаў сваю съцілую дань бальшавіцкаму Молаху. Агульна ўважаеца, што апошнія дзесяцігодзьдзе ягонай творчасці, хоць убогай і мізэрнай і колькасна і якасна, усё-ж ішло па лініі бальшавіцкіх вымогаў. Таму, баронячы й апраўдваючы паэту, у нас старанна вышукваюцца ўсякія лагодзячыя мамэнты, каб гэтым зъменішыць віну Купалы, зъвесыці яе да зусім нязначных разьмераў. На нашу думку, усё гэта ёсьць непатрэбным. Бо ці не пара ўжо паддаць грунтоўнай рэвізіі пагляд на апошнія дзесяцігодзьдзе Купалавай творчасці, бо пагляд та-
кі несправядліва крыўдзіць і самога Купалу і ўсю беларускую літаратуру да-
дзеная пары. Самі тэксты Купалавых твораў гэтага часу даюць нам дастаткова матарыялу, каб вырабіць іншае перака-
нанье аб Купале.

У пэрыяд між дваццатымі й трыццатымі гадамі талент Купалы дасягае вышыні сваей дасьпеласьці і артыстычнай дасканаласьці. Характэрны для ранейшых пэрыядаў патос і пераладаванне рознымі стылістичнымі фігурамі, уласцівіе якога, згодна з аўтографом, было

жиха жунаса

цывымі и вялкім, але яшчэ не дайшо.
(Заканчэнне на 2-ой балоне)

Дастань з народу нашага Прародкі!

Паўстань з народу нашага, Прапор,
Праляваў бураломных варажбіт,
І мудрым словам съкінь з народу ўрок
Якій буй рок прэв волгай спасіт

Зъбяры ў вадну ўсю Беларусь сям'ю,
Вазьмі зь яе прысягу і зарок,
Што не прадасьць сябе, сваю зямлю ...
Зыняць путы бацькаўшчыне ўстань, Прарок ..

*

Паўстань з народу нашага, Пясьняр,
Былых і будучых вякоў, Баян,
І ў бурны кліч, як буры ўдар,
Зь віхрамі загудзі пад звон кайдан!

Гудзі па Беларусі з краю ў край,
У сэрцах съпячых распалі пажар,
Над курганамі піруном зайграй.

Паўстань з народу нашага, Ваяк,
І волатам на вогненым кані
Народ аграблены — бы з торб жабрак —
За бене кайшыніх, пагадаў, ў варш

Да хвалы шлях айчыне пакажы,
Зъмяці з палёў яе чужых бадзяк,
На стражы стань гранічнае мяжы...
Свой край заваяваць устань, Ваяк!

Наўстань з народу нашага, Ўладар,
Адбудаваць свой збураны пасад,
Бо твой нарэд забыў, хто гаспадар
І хто яго аbdзёр з каронных шат.

На Ўладара жджэ Беларусь даўно,
І жджэ цябе ўладарства Божы дар,
Калікое магніснае пасад.

Пад беларускі съязгі пр

На вернай службе вялікай ідзі

(Заканчэнне з 1-ай балону)

шым да зэніту свайго развіцця тален- гім выпадку астасца факт, што паэта, там, зынкаюць амаль зусім. Вершы- калі ў даваў дань бальшавіцкаму Мола- значацца спакоем, зраўнаважана сцюю і ху, дык даваў найгоршы ў зусім бязвар- нязычайной прасыні, якая, алінак, як таснае.

Другім прыёмам Купала, каб выйсці але зъяўляеца высокая якасці мастац- з клапатлівага палажэння, была часта кім прыўёмаў. Гэтая асаблівасць Купа- ім практикаваная манера гую або ін- лавай творчысці шырака выявілася ў ў ў цю зяяву з савецкай запраўднасці. зборніку «Безназоўнае» і ў шмат якіх ўзяյі толькі зонкавы фон верша і на вершах пазынейшых, у тым ліку і ў ве- гетым фоне пісаць аб речах, палітычна дадымы вершины-элегі «Зыходзін вёска з зусім изнуральных. Добрым прыкладам якай манеры зъяўляеца расхвалены савецкай крэтыкай і навет уведзены ў школы чытанкі твор п. н. «Лён». Калгас і калгасная праца творца тут толькі гэтыи вонкавы фон, на якім раз- віваюць любоўную пачуцьці маладой калгасніцы да «брыгадзіра Міхася». Ні- не маствацкай прасыні, а вульгарыи якага выхавальнія калгаснай систэмы ан наагул бальшавіцкай пропаганды тут німа.

I напаследак трэці спосаб, пры помо- мачы якога паэта ўмёу вызываць пачуцьці, адваротны да непасрэднага зна- чэння ўжываных словаў, зъяўляеца глыбака замаскаваная, але войстрай ўздадлівай іроніі. Гэтак своя верш пры- сучеваны Сталіну «Табе, правадыр», які казённай крэтыкай інтэрпрэтуеца, як выражэнне глыбокай і шчырай любові паэты да «бацькі» і «вучыцеля», пачынаеца наступнай строфай:

Табе, Правадыр, мае песні і думы
І шчырыя шчыробы соры парыбы.
Bo хто калі знаў і хто калі думаў,
Што буду я вольны, што буду щас-
лівы.

Треба мець аблежаваную інтэліген- цию, каб на вычуць у строфы гэтай і да- лейшых зъядлівае іроніі, а словаў з апошніга радка «вольны» і «щасльвы», так і просіца, каб узяць іх у двукосці, якіх выражаючы зусім адваротныя па- ніяцьці.

Прыведзеныя выжай прыклады і іх інтэрпрэтацыя — гэта толькі павархо- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала, мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў, ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры- вечаная будаўніцтву камуны на Палескі і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Тры маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Три маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «Над ракой Арсай». Паэма была пры-

вечаная будаўніцтву камуны на Палескі

і зъяўлялася спрабой паэты зразумі- савецкую речынсьць. Три маладзе- шыя паэты ніколі яшчэ нічога на чуті больш убогага па форме і па зэмствы. Ім сталася сумна і страшна. Ім сталася яблока за Янку Купалу. Скончышы, ён

запытальні паглядзеў на іх, што стара- лісі не глядзешь яму ў очы. Яны вель- мі любілі Янку Купалу, каб сказаць яму праўду. І тады ён хутка ўстаў:

— Дзяяко за шчырасць, — падні- шы руку да паверху, дадаў:

— А там ёй захапляюцца».

Магда быць адно з двух: або Купала,

мушаны апяваць тое, чаго ненавідзеў,

ня мог узыніца навет да перасечнае яму на маствацкай ўзроўні, або, што больш пра- дападобна, спісціяльна напісаў паэму «

Памяці Аўгена Гегечкоры

12 чэрвеня сёлета адбыліся пахароны дзекага дзеяча, была ў гэты час ужо зу. За гэты час быў падпісаны ваенны вядомага грамадзкага і палітычнага дзеяча, змагара за волю Грузіі — міністра замежных спраў Аўгена Пятровіча Гегечкоры.

Амаль уся палітычная дзеянасць цэшцьці Гегечкоры прайшла і на жыцці Аўгена Гегечкоры. Народзіўся ён 1882 годзе ў сяле Мартвілі, у Мінгрэлі, у сям'і дробнага двараніна. Сяродно асьвету атрымаў ён у Кутайскай гімназіі, а потым закончыў юрыдычны факультэт Маскоўскага юніверситету. Яшчэ з школьнай лавы прыймаў удзел у рэвалюцыйнай дзеянасці.

Пасля заканчэння ўніверситету ў 1907 годзе малады Гегечкоры быў выбраны ў Тройцю Дзяржаўную Думу ад Кутайскай губерні, як кандыдат сацыял-демакратычнай партыі.

Разам з Мікалаем Чхеидзе сваімі бліскучымі аратарскімі здолнасцямі ѹспыхнуў на выступленні ён шыбка выбіўся ўверх. Асабліва надзвычайнім бы-

ло юноша выступленне ў вабароне прыгнечаных народу, асабліва Фінляндіі, якую царскі ўрад меў абмежаваць у правах. Янона зъмястоўная прадуманая прамова ў гэтым пытанні, яку ён сказаў у вялікім ухвалівальнікі, адразу пасля падыходу ў бароне прыдобрала яму славу бліскучага аратара.

Ягоныя выступленні ў пытаннях Упраўлення Каўказу і раскрыцію русофікаторскай палітыкі каўкаскіх на-меснікі, выклікали бурый незадавальні ў правым сектары Дзяржаўной Думы і на яго пасыпаліся з усіх бакуў рэплікі з дакорам у правіціўным (чиста на-цыянальнім) шавінізме.

Каўкаскам адміністрацыя была асабліва зъянтэжаная выступамі гэтага маладога шматабываючага аратара. Яна прыложыла ўсе выслікі, каб не дапусціць яго да выбараў у Чацьвертую Дзяржаўную Думу. З гэтай мэтай рад выбиравілі, прыбачніку СД, дапутатаў, былі бяз усіх падстав апратэставаныя і пратэсты былі разгледжаныя толькі пасылью заканчэння выбараў, калі ўстанаўленыя іхных правоў траціла ўся-кае практична значынне.

Такім чынам у 1912 годзе Аўгэн Гегечкоры вярнуўся да сваей адвакацкай спраўі і на гэтым становішчы ас-практыкі ў Кутаїсі і вёў партыйную ра-боту ў радах Грузінскай СД партыі.

На шырокую арэну ён выступіў узноў-толькі пасылью Лютайскай рэвалюцыі. работу з метаю ўстанаўлення прыязных Ягоная рэпутацыя, як выдатнага грама-

Пасылью ашчадніцтва

Сымон Музыка

ПАЗМА
(Працяг)

V

Час падходзіў за Пакровы.
Вечер ліст зь лясоў атрос,
І на поле свае ковы
Кінуў зълёгенька мароз.
Агалела поле. Зынта
Збажына зъ яго даўно.
Глуха, пуста і зачата,
І нікога ня відно.
І ціхутка, бы ў магіле,
Зьвіс нязрушана туман
І свае валокны-крылы
Абалёра на той курган.
Адзінотай і пустчай
Усюды веяла з палёу,
Нейкай млявасцю старэчай
Аддавала ад лугу.

Жыцьцё ўнікл. Бы ў жалобе,
Неба цымлілася, зямля;
Толькі ў руневай аздобе
Вочы песьціла ральля.
У такі час наш музыка
Пасыў стадка авячок.
Ціха, глуха, ані зыку.
Сеў пад хвойкай пастушок,
А авечкі рунь шчыпали
Каля лесу тут адны
Ды трывожна пазіралі
І пужаліся яны.
Але іх такая ўдача:
З глупства пудзянца, бягуць,
Камень, хвойку, куст убачаць,
Капытамі землю б'юць.
І Сымонка зь іх съмляўся:
— Вось дурныя, ха-ха-ха!
Куст ім страхам паказаўся! —
Пад гарворку пастуха
Заспаківалася стадка,
І час зноў праходзіў гладка.
Але сёньня надта пудкі
Штось авечакі былі.
— Ну, што з вами, мае шуткі?
Што вы ў голавы ўзялі? —
Гарвару Сымонка зь імі,
Ды самога страх шугаў,

I трывожна ён вачыма
Поле, хвойник азіраў.
— Ці на воўк іх тут пужае? —
Толькі так памысліў ён —
І затросьца ўвесь Сымон:
Воўк зъ ялоўцу вылятае
Ды ў авечкі прости садзіць,
Злы, разъшаны, бы кат,
І дзе хлопцу зъ ім тут зладзіць,
Бо такі драпежны гад!
Пасыль разъзяўлена, зубата,
Сам вялізны і сівы,
Хіб адкочан, шэрсыць паднята,
Нават клык відаць крываи,
Вельмі страшны з галавы!
Драпанула раптам стадка,
Аж па полі пашоў грук,
А ён — хоп за карк, лапатку
Ці за горла і — каюк!
Воўчым зубам чуць кранецца
Ці грудзінай дасычай упол —
Ні адна не страпянецца,
Трупам кінецца на дол!
Зъ немым крывакам перапуды
Хлопчык кінуўся туды.
— Га! ага! Ты-га, паскуда!
Людзі, воўк! Сюды! сюды!
Разагнаў усіх зъвярга,
Трох на месцы палажыў,
А баранчыка схапіў
І панеўся ў лес, зладзюга!
І такі быў страх блазноце!
З крыва ён зусім ахрып,
Перасохла хлопцу ў роце,
І язык яго прыліп,
Ня мог вымавіць і слоўка,
Пабялеў, як той папер.
Ох, нагнала ліха воўка,
Што-ж рабіць-чыніць цяп?

Страх і жаласыць агарнулі,

3)

Пазыбіаць авец пудлівых
Толькі хлопчу памаглі.

Гнаў Сымонка рэшту стадка,
А самога страх шугаў:
Не даруе яму татка,
Што авец на ўпільнаўваў!
Чула сэрда, што праборкі
І папругі на мінущу,
Што скроў столь убачыць зоркі,
Як надзягі зададуць.
А аб тым, што ён нявінен,
І на думай хлопчык тут:
Хіба-ж быў яму адчынен
Справядліві башкай суд?
Але-ж не! ён скажа: «Тата!

Крукам я стаяў, глядзеў,
Ды зъяннацку воўк пракляты,
Як той віхар, наляцеў.
Я гукаў, ахрып ад крыку.
«Га-а!» Ён голас тут падаў,
Ды ў яго хрыпата, дзікі
Голос з грудзіў вылятаў.
Толькі-ж дома не павераць,
Ох, раскоцца там гром!
Не хацеў-бы ні вячэрца,
Ні паказвацца і ў дом.

Ішоў хлопчык у трывозе,
Замаркоўціся, прыціх,
А прад ім вазылі на возе
Трох авечак няжывых.
Вот сяло ўжо недалёкое,
Затрымаўся ў полі ён.
Унь іх хата, і высока
Шэст убіт кала вакон.
Вось сплыняюща мужчыны
І авец у двор нясусь,
На спатканье ім з адрыны
Два дзядзькі яго бягуць,
Штось гавораць... там і маци...
Людзі сипнулі туды...
«Ну, прапаў ты, Сымон браце!
Ой, бяды будзе, бяды!»
А вось чаша дзядзька Юрка.

— Добра выпасьві авец!...

Дзе-ж баранчык?... Ось і шкурка,

Ось і мяска маладзец!

Страты — добраг палова...

Скубянуў, дык скубянуў! —

І больш дзядзька з ані слова,

Толькі поглядам кальнуў,

Сам пагнаў у двор авечкі,

А Сымон адзін зусім,

Торбу звесіўшы праз плечкі,

Ідзе воддалек за ім,

Ды маўклівы, бы акуты
Гэтым горам і бядою.

І бязъмерна жудою,

Да зямлі быў дух прыгнуты.

Вось і дворык іх і хата,

Людзі ў весьніцах, дварэ;

Шуму-гомуна багата,

Нейкі рух усіх бярё.

А туман, імгла пустая,

Цяжка зьвісла над сялом.

Хлопчык цымна памята,

Што тварылася кругом.

Так абрыйкі зъяў-малюнкаў,

Слоў на звязаных нічым,

Недарчных вырахунакў,

Усё вілося перад ім.

— Але ўсе-ж папарываны!

Ты-ж чаго глядзеў? дзе быў?

Вужу, гадзе шальмаваны,

Лепш цяб-б ён задушыў!

Бацька ў роспачы, у злосыці

Кінуў жмут калочых слоў,

Не чакаць, няма мілосыці,

Але ён на ўсё гатоў:

Будуць лаяць — няхай лаюць,

Будуць біць — няхай і б'юць, —

Тыз грозды на пужаюць

І на кратакі нічуць.

Усяму, усім старонын,

Ён стаўся ў кут адзін,

Ён нібы ў пустым бяздонні

Стаяў некалькі часін.

— Што стаіш там, як закляты?

Гора ты нам, на дзіці!

Кажа маци: — ідзі ў хату,

Недапека ты, күцьця! —

І ўзыхнула. Мусіць матцы

Шкода стала бедака,

Трэба-ж к сыну хоць азвашца;

А йдзе бацька з хлявушка,

Ён узбурани, сядзіты,

Бровы ссунуты на нос...

— Годзі ўжо, Панас, на бі ты,

І так розум ён растроў.

— Вон адгэтуль, каб і смроду

Мне твайго тут на было!

Ты штодзень мне робіш шкоду,

З-за цябе і на сяло

Паказаць мне брыдка вочы!

Бярё скрыпку, смык і — вон!

Ідзі з дому, куды хочаш —

Больш на сын ты мне, Сымон! —

Хлопчык, зъмешаны з гразёю,

З дому выгнаны, стаяў

даў Каўказу. Ня дзіўна таксама, што ён ючи ў Швэцію й Фінляндью, ён з го- прыдаў вялікі значынне ўсім фор- мы задзіночаныя прадстаўніцтва на- роду, паняволеных камуністамі. У ўсіх юніонічных народах, якія можа прынес- сці маральныя шкоды. Але ён на магла- бры- найменшай нагоды, якую съве- дасыць, помац японаму народу, які меў нездадзіўна апынуща пад на- родау — камуністичнікамі. Камітэт Вы- зваленія ахвіру пойнасці можна зразумець толькі тады, калі ўзяць ахвіру, што дзярэ- жытэйскія ахвіру пойнасці з'яви- ліся ў тэрторыю Рәсей і калі ахвіру пойнасці з'яви- ліся ў тэрторыю Савецкага Союзу, а таксама для за- ваявання дзярэ- жытэйскага народу. Тады можна з'яви- ліся ў тэрторыю Савецкага Союзу, а таксама для за- ваявання дзярэ- жытэйскага народу.

Паклон Кіцелю Мао

АД РЭДАКЦЫИ: На балонах міжнацы-з
янальной газеты «Освобождение» (№ 11 гэ

за 1. 6. 1954) паявіўся пад вищайшим загалоўкам вельмі актуальны і цікавы артыкул Б. Младыча, у якім паказана, што капітулянцтва, бяспрынцыпівасць і дэфэтызм сярод широкіх калаў грамадзянства і адказных палітыкаў Захаду прыносяць Саветам у шмат разоў большую карысць для іхных агрэсывна-імпрыялістычных плянаў, чымся ўсе камуністычныя партыі й пятыя калёны ў краінах вольнага съвету. З гледзішча на наштодзенныя якасці гэтага артыкулу, ніжэй знаёмім зь ім і нашых чы-

тачоў.

Укаранілася пераканан'не, що ў пась-
ляваенным свабодным съвеце што раз бо-
лей зауважваецца зрух напрava. Стаж-
тыстычныя дадзеныя паказываюць быц-
цам зъмяншчыне сілаў камунізму. КП
Францыі, напрыклад, за апошніх сем
год страціла амаль палавіну сваіх ся-
броў і налічвае цяпер 506.535 чалавек.
Аднак мы-б высьцярагаліся на гэтым
месцы гаварыць аб аслабленыні савецкіх
пазыцыяў на Захадзе. Зразумела, рада-
вяя намінальныя сябры іграюць азнача-
ную (колькасную) ролю «масы» ў сіла-
вым балянсе, але рашаючым (якасным)
фактарам зъяўляецца вядучая інтэлек-
туальная праслойка.

Прынцэса ўсякай таталітарнай дыктуры, дыктатарскай партыі такая, што ўсе ейныя пастановы прыймаюцца «галоўкай» — дыктурам, правадыром, «фюрэрам» і іх паплечнікамі, а шэраг маса партыйцаў існуе толькі для безагляднага выпашчэння іхнае волі.

Адсьоль, у дадзеным выпадку для нас больша важная не бязвольная маса, а кіруючая верхавінка. Таму, нам здаецца, адыход Андрэ Марты нанёс прэсыціжу камуністычнай партыі Францы, магчыма, большы ўдар, чымся страта амаль плавіны яе радавых сяброў.

У чым, фактчына, сіла Крэмля ў сва-
бодным съвеце? Сумліўна ці толькі ў
ягонай праславутай пятай калёне. Ня-
поўная пара мільёнаў арганізаваных ка-
муністых на Захадзе ия вытрымлівае
ніякага спаборніцства зь няўпойнай, ана-
німнай масай **спадарожнікаў**, галоўным
чынам сярод інтэлігенцыі. Спадарожніц-
тва сяньня праяўляеца ў розных фор-
мах. **Антъямэрыканізм** ў Эўропе — пе-
радусім. Потым **антъязўрапейскія** выступ-
леныні тых-жэ эўрапейцаў у дачыненіи
да лёсу будучай эўрапейскай абарононі-
супольнасці. Потым імкненьне некато-
рых кантынентальных палітыкаў рабіць
еваю собскую палітыку на супяречнасць-

свяю соєску палітвику на супиречнасцях між Усходам і Захадам. Гандляваць в

Небу скаргу пасылаў
За дзіцятка, што марнее
Бяз прызору, без бацькоў,
Што ня песыціць і ня грэе
Ласка мацеры, братоў?

Слухаў хлопчык съпей нязнаны
І нясьпеваны нікім,
І гайлісі сэрца раны,
Нікла крыўда перад ім.
А дзед грае, смыкам водзіць,
Плачущы струны і дрыжаць.
І такую жальбу родзяць,
Што ніхто ня мог стрываць:
І крыжкы на дол прыпалі
І схінуўся верх лясоў
І граць дзеду памагалі
Хорам згодных галасоў.
А Сымонка, як прыкуты,
Ня мог пальцам зварухнуць,
Ня мог гэтых чараў путы
Ні разбіць, ні адхінуць;
Толькі-ж чуў, што ня ўздужает
Дый ня скоча далей жыць,
Бо то дзедка выклікае
Яго душу супачыць.
Вось-вось ён ужо канает
І ўжо чуе съмерці ўзмах.
Ён ня плача, ня ўздыхае,
І яго не пашыбае
Ані жаласыць, ані страх.
Ды ў той час, калі здавалась,
Дух яго ўжо пакідаў,
Дзіва новае зноў сталась:
Дзед у скрыпку ўлез, прапала.
І сама ўжо скрыпка грала,
Покі лопнула струна,
А як лопнула — прапала

Сну праявіна — мана.
З дрыгунуўся, прахапіўся,
Галаву падняў Сымон.
«Гэта-ж толькі сон мне съніўся!
І галоўку зьвесіў ён.
Азірнуўся — скрыпка збоку;
Праўда, лопнула струна.
То-ж сапраўды, ненарокам,
Аж ящэ гудзе яна!

Страшна, съцішна хлопчу стала
Увесь тросься ён, дрыжаў,
Песьня ў сэрцы не змаўкала,
Смутак, гнеў у ёй гучаў.
Скрыпку ўзяў ён, азірнуўся,
Страх нашыў яго мацней,
Тут ён боязна прыгнуўся,
Ці він магічнам — баранчукам.

Бег, пудліва азіраўся,
Ды зноў бег па камянёх;
Толькі ў полі затрымаўся,
Пастаяў на растанцох
Пад тым крыжам, дзе дарогі
Секлі съледам сваім сълед
Ды праз нетры і разлогі
Беглі дальш у белы съвет.

Гэй, дарогі ў край шчасльвы!
Гэй дарогі
Паясы!
Колькі ножак пранясьлі вы
Праз аблогі,
Празь лясы!
Гэй, дарогі, ніці-красна,
Тканкі кола
І зямлі!
Як зацята-безгалосна
Поўзверх долу
Вы ляглі!
Гэй, дарогі-пуцявіны.
Чыёй волі
Вы ганцы?
Што гамоняць каляіны
І на полі
Растанцы?
Вы паведайце нам былі,
Што пісалі
Вам тут дні;
Няхай скажуць ваши мілі,
Як зынікалі
Тут агні!
Няхай скажуць ваши далі,
Дзе зьвісае
Мгла-туман:
Што яны нам абяцалі?
Хто ня знае
Гэтых зман!
Гэй, дарогі ў чыстым полі,
Ніці шэрый зямлі!
Колькі к долі і нядолі
Ног людзкіх вы пранясьлі!
Вышла-б казка, ды якая,
Каб маглі вы расказаць,
То, што й думка не згадае,
Што адным вам толькі знаць

Лёгкі пыл у косках сонца,
У прасторы тонкі дым.
Чужаніца між сваімі,
«Непатрэбны дармаед»,
Як пагодзіцца з чужымі?
Як сустрэнне яго съвет?
І да дому-ж ён ня пойдзе
Зъдзек цярпець і съпіну гнуць,
Долю знайдзе ці ня знайдзе —
Гайда ў пуць, далёкі пуць!

II

Заблішчала, зазъязла на ўсходзе лука —
Бераг неба над краем зямлі;
Залатыя чаўночкі ўсплылі,
Зь безъбярэжнай далі
Разлівае ўжо блеск агнявая рака,
І чыясь там рука
Аднімае заслону зь зямлі.
А з-за краю нябёс вочы ўськінуў дзянёк
Сыпнуў чырвань на шапкі лясоў,
Нясе жмут залатых каласоў,
Абрусоў, паясоў
Белы съвет убіраць, небу сплесьці вянок
І расьцесяўся мрок,
Адамкнуўся цямраны засоў.
І балуе пажар — іскры сонцевых кос,
Разынімаецца шырай, дужэй, —
Ясны дзень павядзэ цяпер рэй.
На душы весялей,
А ўчараашнягта дня кроплі вылітых сълёз
Замарозіў мароз —

Шоў Сымонка, углядаўся,
Як гарэў і зъязу усход,
Як дзень новы зь ім вітаўся
І зваў весела ўпярод.
І ён шоў, мінаў сялібы,
Што чарнеліся ў далі,
Шоў прасткамі церазь съкібы
Свежа ўзгоранай зямлі,
Каб зь людзьмі ня сустрачацца
І хітрэй скаваць съяды,
Бо мог кожны запытанаца,
Хто, адкуль ён і куды
Ідзе рана, так да съвету,
Абарваны, чуць адзеты
І абыты ў пасталы?
Доўга ён трапаў, далёка
Кінуў роднае сяло.
Над лясамі ўжо высока
Сонце ўжо падмыло.

І вигнаньніка ласкала,
Грэла, песьціла цяплом
І, як матка, цалавала
Тэю кошкаю-святлом.
Як съмяюцца толькі дзеці,
Усьміхнуўся тут Сымон,
Бо пачуўся, што на съвеце
Не адзін ён — з скрыпкай ён!
Вочкі і хлопчык уськідае,
Каб акінуть гэту даль,
Крэпне сілка маладая,

Чаго-ж шкода? чаго жаль?
Эх, што можа быць дарожай
Вольнай волечкі, палёў?
Гэтай сініяй далі гожай,
Невядомай і прыгожай,
Без канца, бязь бечагоў?
Гэтых хма^нак злотатканых,
Ветру посвісту ў палёх,
Думак съветлых, мар нязнаных
І нікому неказаных
Казак лесу і дарог?
Што цікавей падарожжа,
Негаданых зячъ быцця,
Шуму лесу, съпеву збожжя,
Новых песень запарожжа,
Съпеву новага жыцця?
Эх, ты шыр-прастор далёкі!
І шчасльівы будзе той,
Хто душою аздзінокі

Вольны сэрцам, яснавокі
Згодна злучыщца з табой!

Ды Сымонка з-за трывогі
Ночкі жудаснай ня чуў,
Што балелі яму ногі
І што голад яго гнуў.
Вось задача, дык задача:
Дзе і як здабыць яды?
Папрасіць хіба, няйнача?
Ды дзе сунуцца? Куды?
І ён стаў шукаць вачамі,
Дзе-б спыніць іх і на чым.
Унь там хата за карчамі,
Якраз з коміна йдзе дым,
Коціць лёгкія клубочкі,
Дужкай зывіўшыся ўгары,
І так вабяць яго вочкі
Тыя ціхія двары!
Пэўна там пякуць аладкі.
Вось каб блінчык, хоць адзін!
Ён вачей ня зводзіць з хаткі,
Мысьліць некалькі хвілін...
Не, брат, трохі рызыкоўна:
А спытаю: чта такі?

Уладзімер Жылка

Пясцьняр Змаганьня й Хараства

(З АУДЫЦЫ РАДЫЯ «ВЫЗВАЛЕНИЕ» 15 ЧЭРВЕНЯ СЁЛЕТА)

Двадцаты аздін год таму, у канцы тра- вым съветглядзе займае вылучнае венія 1933 году, памёр ад сухотаў у да- месца.

Хараство ў яго разумені не вяло ў лёкім бальшавіцкім выгнані беларус.

пазета Уладзімер Жылка, жыцьцё і твор-

часьць якога былі аддадзены свайму на-

роду.

Жылка пазэзія была выражэніем

настрою, імкненіяў і думак таго пака-

ленія, якое ўлучалася ў жыцьцё ў ча-

сы змаганьня, у пару беларускай нацыя-

нальнай рэвалюцыі 1917 году, прывёўшай

да абвешчаньня незалежнасці Беларусі

25 сакавіка 1918 году. Тут была крыніца

ідэйнай моцы Жылковых твораў, баль-

шаныя якіх узвіша ў зборнікі: «Уля-

леніне», «На ростані», «З палёу Захо-

дней Беларусі, і пазому «Тэстамэнт», на-

писаную на выгнані.

Тэзім Беларусі прыкавала пазетаву ўва-

ту ўжо ад самага пачатку, ён аддаў ёй

свеа душу з ейнай радасцю і бो-

лем. Гэта была вітаная Купалам «Мала-

дая Беларусь», ад імя якой лірычнае «Я»

Жылковай пазэзіі выяўляла — «Я юнак

Даі», ды захаплялася рухам, поступам

у будучынно, чуючы, як на разложыстых

прасторах ягонае бацькаўшчыны «Пля-

руны завірух у захапленыя грымцы а-

бадым — плаўнучна — Адраджэніе».

У захаханасці да роднага краю быў

«пачатак веры, высачыня нахіненія»,

там было пазнанае, «як прыгожа бязъмер-

на светъ дзіўносі».

Жылка ішоў у літаратуру зь юнацкай

пазэзійнай змаганьня за нацыянальнае

заўтра Беларусі. У 1922 годзе ён піша

пазому «Уляленіне», запачаткаваўшы ёю

новую плыні у беларускай пазэзіі пад на-

зовам «Узвышэнства». Праз «Уляленіне»

праходзіць глыбокая народная ідэя: бе-

ларускі рух укаранеуцца ажыццяўленіем

свайго канцовай мэты — поўным на-

цыянальным вызвалянем пад стара-

вечным сыцтам Беларускай Пагоні. Ідэя

твору вынікае з самога жыцьця, яго-

ную мэтаймлівасць становіць рэвалю-

цына-нацыянальны рух ад самага пач-

атку аж да завіршальнага маманту, ка-

лі ў часе Сакавікова Акту 1918-га году

«На малу Эўропы ўзыўшоў Беларусь», ка-

лі наўмурлы народных дух, прарваўшы

часы «сцюжкі скутыя — снагу тва-

рыць», «мужыцкіх душ звязаў красу і

бель».

Народ, свабода і радзіма, —

На ўсё прыйшла адна чарга.

Вобраз воя, змагара за Беларусь, пера-

твараеца ў паэты ўносьбіта вышэйша-

га чалавечага хараства, якое ў Жылка-

піша ведамую паэму «Тэстамэнт»,

каб якіх пазэзіі ўзяўшоўся ў съветглядзе,

каб якіх пазэзіі ўзяўш

Трашчыць па усіх швах

(ДЛЯ АПОШНІХ ПАДЗЕЯЎ У БВР і БВР)

У радох Беларускай Цэнтральнай Ра-
ды і ёйных прыхільнікаў ад пачатку се-
зону аб прыняціці ў КЦАБ адкідае, ба-
ну які ў сваім выніку прывёў
да фактычнага развалу БВР і войстрага
падзелу ўніяных сяброў і прыхільнікаў на
дзве ўзаemыя варожыя групы. Дагуту
мы нічога аб гэтым ня пісалі і пісаць ня
збіраліся, бо ані БВР, ані ёйнае прыбу-
дуўкі БВР (г. зв. «Беларускі Вызвольны
Рух») мы не ўважалі за салідныя арга-
нізацыі, якія кіраваліся б нейкім ідэя-
лягічнымі прынцыпамі лы праводзілі-
пазытыўную нацыянальную работу. Та-
му для іх праста шкода было фатыгі і
месца ў газэце.

Але апошнім часам мы атрымалі цэлы
рад пісьмаў ад нашых чытчоў, пера-
важна з Аўстраліі, з просьбамі пайфар-
маваць іх ад запраўднай сутнасці заі-
навашага канфлікту між Астроўскім і
Заречным. Выконваючы іхнюю просьбу,
мы ніжэй і адкрываю ведамыя нам за-
кулісы гэтае справы ў парадку аб'ектыў-
на інфармациі.

Пакуль БВР — гэты зложаны з адных
палітычных авантурнікаў штаб зарубеж-
ніцтва — магла праводзіць сваю дзея-
насць у лягерох ДП у Німеччыне, то
хадзіла на столькі клапатлівым і бяз-
выходным, што калі ўсе дэмакратычныя
арганізацыі эміграцыі з за зялеснае
заслоны, у тым ліку і беларуская група,
што стаіць на пазыцыях Рады БНР,
раніней вясной сёлета выйшла з АБН у
сувязі з таталітарна-фашистыскай
палітыкай апошнія і на ейнае месцы бы-
ла прынята БВР на чале з Астроўскім,
дык апошні ня мог знайсці даслённа
аніводнага Беларуса, які быў-бы ягоным
сталым праdstаўніком у АБН. І тут вы-
йшла трагікамічна гісторыя: Астроўскі
з'яўриўся пісьмова да капитана С. Гоха
з просьбай рэпрэзэнтаваць яго ў АБН,
тады Гох, які дагнулі быў у АБН як-
раз прадстаўніком толькі што выйшаў-
шай з яго беларускай БНР-аўской гру-
пы. Дык зразумела, што апошні ня мог
тады задаволіць просьбы Астроўскага, і
тады задавальна працаваць па вайсковай
лініі, бо Згуртаванне Беларускіх Кам-
батаўтай, у якім маглі-б «выжывацца»
гэтыя людзі, прайяўляе непрабачальную
бяздзейнасць.

Верхаводы БВР, у першую чаргу сам
Астроўскі, і пастанавілі апанаваць БВР,
каб такім спосабам прыліць сабе гэтае
ім патрэбныя «масы». Заречны назначы-
цца тады віц-секретаром Калегі БВР,
а ягоны БВР афіцыйна падпрадкоўва-
еца БВР і пасылае сваіх делегатаў на
13-ты пленум БВР. Усё, здавалася, было
у найлепшым парадку: БВР здавала са-
бе «масы», а Заречны й ягоны БВР —
«аўтарытэтнага» палітычнага пратэкта-
ра.

Аднак гэтае сялянка Астроўскага з
Заречным трывала нядоўга. Летам міну-
лага году «Бацькаўшчына» з'яўлялася на
сваіх балонах фотокопію арыгіналу мэ-
мараўлю Л. Заречнага да сэнсакі камі-
сії Мэк Кэрты, Амерыканскага Камітэту
Вызвалення ад Бальшавізму і Мельгун-
ова, які старшыні аднаго з двух аскол-
каў КЦАБ-у, у якім быў зъмешчаны
правакацыйны данос, што бальшыня ся-
броў Рады БНР знаходзіцца на службе
бальшавікага шпіяжажа. Хадзіць ў рэ-
дагаванын гэтае даносу прыгналі ўзде-
лі іншыя сябры БВР, у тым ліку і сам
Астроўскі, аднак паданыне гэтае да пуб-
лічнай ведамы было поўнай кампрамі-
татыўнай якраз БВР. Таму нічога не аста-
валася, як віну за ўсё зваліць на За-
речнага, які падпісаў успомнены данос.
У тым-же нумары «Бацькаўшчыны» быў
таксама зъмешчаны другі рэвэляцыйны
дакумент — фотокопія арыгінальнай лі-
ста Л. Заречнага да Рыжага-Рыскага ў
Мадрыдзе. У гэтым лісце Заречны па-
даваў аб самым сабе, што ён перад вай-
ной працаваў у «сystème NKVD» из Бе-
ларусі, падчас вайны знаходзіўся на
службе німецкай разведкі, чыпера-
ка працуе для разведкі «адніз заходній
дзяржавы» і просьбіць Рыжага-Рыскага,
каб яго ўстроўці на працу ў гішпанскай
разведкі. Значыцца, прафесіянальны
агенцтвамеснікі разведкі уззначы-
вае «вайскова-палітычную арганізацыю»
БВР зъяўляецца віц-секретаром Калегі¹
БВР. Факт, які ня мае сабе прэцэдэнсу
сярод хоць трохі салідных і шаную-
чых сябе арганізацыяў нааугул.

Але Заречны робіць у міжчасе яшчэ
адзін фокус, ізноў ад імя свайго БВР,
каб яго і ад імя БВР. Пасыль таго,
каль КЦАБ развяліцца на дзве часці:
часць дэмакратычную і часць рэак-
цыйную-чорнасценную на чале з Керэн-
скім-Мельгуновам, Заречны із сваім
БВР прыступае да гэтай апошній часці

КЦАБ-у, які, аднак, дэведаўшыся, што цю навонікі і Астроўскага і БВР. Для
эх сябе прадстаўляе Заречны, зануя яго-
нікога ня ёсьць бо сакротам, што палі-
тичныя дзеянікі Захаду сінія да
бачыцца кампрамітациі.

Усяго гэтага было ўжо за шмат навет
уваходу Астроўскага ў АБН, часці афэ-
і для некаторых саброў БВР, што зна-
ры з Заречным, таксама выклікаў не
ходзіцца ў ША, і яны рабіць на Астроўскага
націск, каб апошні здзену ў За-
речнага ад БВР, але саму арганізацыю
ўтрымаў у рамах БВР. Астроўскі, хочу-
чы чынчучы, мусіц падпрадкаўвацца
націску сваіх сяброў з Амэрыкі і 5 лі-
стапады сёлета заяўві Заречному, што зволь-
ніе яго із становіща начальніка галоў-
нага штабу БВР. Але Заречны гэтай па-
станове не падпрадкаўваўся, а назначы-
ны Астроўскім на ягонае месца заступнік
Заречнага. Сеніка гэтага назначэння
ніякіх пазытыўных арганізацый
ніякіх пазытыўных арганізацў

Нявуковая канфэрэнцыя

Інстытуту для дасьледвання гісторыи і культуры СССР
(ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ІNSTYTUTU I)

Каля ста ведамых навуковых работніці — Інстытутам для дасьледвання Гісторыи і Культуры СССР.

10 ведамых экспертаў эканомікі і палітыкі Савецкага Саюзу прачытаюць даклады аб камуністычнай ідэялігі і тактыках Крмля ў замежнай інутранай палітыцы, паддашы аблектыўнай аналізе змены, заінаваўшыя ў гэтых галінах пасля смерці Сталіна.

Адной з асноўных тэмаў канфэрэнцыі з'яўляецца нацыянальная палітыка савецкай кіруючай верхавінкі, як у рэках Савецкага Саюзу, гэтак і ў пасобных нацыянальных рэспубліках.

Рад навуковых работнікаў і дасьледавальнікі, належачыя да розных нацыянальнасцяў, пражываючыя на тэрыторыі Савецкага Саюзу, возьмё даўделу ўзбековым асьвятленыні гэтага пытання.

Апрача дакладаў у ходзе канфэрэнцыі прадугледжываюцца выступленія апазіціі ў дыскусіі, у якіх будуть прыміць даудзельнікі канфэрэнцыі.

Арганізатор гэтай канфэрэнцыі, Мінскі Інстытут для дасьледвання Гісторыи Культуры СССР, быў заложаны ў 1950 годзе, пры ўзделе шырокага кола альтыкамістычных работнікаў, прыняўшых ўздел у ягонай работе незалежна ад іх нацыянальнай прыналежнасці і тэй ці іншай палітычнай накіраванасці. Мітоа Інстытуту з'яўляецца аблектыўнае наувокавое дасьледванне ўсіх праблемаў сянянняшніх савецкай западніцтва. Вінікі гэтых дасьледванняў Інстытуту працтвастаўляе ў распаряджэнне свабоднага съвету, для таго, каб шырокія колы ягоныя заўсёды мелі можнасць ствараць аблектыўнае ўзбуйленне аб усім, што творыцца за зялезнай заслонай. Інстытут праводзіць свою работу пры падтрыманні Амерыканскага Камітэта Вызвалення да Бальшавізму.

Кіраўніцтва Інстытуту надзеіцца, што гэтая наядходзячая канфэрэнцыя з'яўвіцца прыкладам сумеснай наувоковай работы прадстаўнікоў розных народаў СССР і дасць Захаду новыя і аблектыўныя дадзенныя аб усім, што творыцца ў Савецкім Саюзе.

(Прэс-Бюро)

*

АД РЭДАКЦЫИ: Як даведваемся, на-
вуковая канфэрэнцыя Інстытуту, абы якой
гаворыцца ў з'яменчаніні выжай каму-
нікаце, адбудзеца ў Туцінгу кали Мін-
хену, у дніх 5, 6 і 7 ліпеня сёлета. Аб
работы прадстаўнікоў розных народаў

СССР і дасць Захаду новыя і аблектыўныя дадзенныя аб усім, што творыцца ў Савецкім Саюзе.

(Прэс-Бюро)

Рэдакцыя: Як даведваемся, на-
вуковая канфэрэнцыя Інстытуту, абы якой
гаворыцца ў з'яменчаніні выжай каму-
нікаце, адбудзеца ў Туцінгу кали Мін-
хену, у дніх 5, 6 і 7 ліпеня сёлета. Аб
работы прадстаўнікоў розных народаў

СССР і дасць Захаду новыя і аблектыўныя дадзенныя аб усім, што творыцца ў Савецкім Саюзе.

Савецкі Саюз

Савецкі Саюз